

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

De Minister Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Mr. J.P.H. Donner
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Afdeling Ontwikkeling

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 15
www.rechtspraak.nl

datum 3 mei 2011
doorkiesnummer 070 - 361 9721
e-mail voorlichting@rechtspraak.nl
uw kenmerk 2011-2000047028
cc De Minister van Justitie
onderwerp Advies concept wetsvoorstel Friese taal

Geachte heer Donner,

Bij brief van 21 maart 2011 met bovengenoemd kenmerk verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de “**Raad**”) uiterlijk 29 april 2011 advies uit te brengen inzake het concept wetsvoorstel Friese taal (het “**Wetsvoorstel**”). In dit Wetsvoorstel worden de mogelijkheden voor het gebruik van het Fries in het rechtsverkeer en het bestuurlijk verkeer versterkt.

Voorafgaand wil ik het volgende opmerken. Conform artikel 95 van de Wet RO stelt de Raad de adviezen vast na overleg met de gerechten. Mede in verband hiermee hanteert de Raad een adviestermijn van twee maanden. In uw adviesaanvraag geeft u de Raad een adviestermijn van vijf weken. Daarbij wil de Raad opmerken dat het hem bevreemdt dat de internetconsultatie een langere adviestermijn kent dan de Raad gegund wordt.

In dit specifieke geval, waarbij alleen de gerechten in de provincie Fryslân zijn betrokken, heeft de Raad, bij wijze van uitzondering, kans gezien de korte adviestermijn (nagenoeg) te halen.

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 mei 2011
pagina 2 van 3

Advies

In het algemeen wil de Raad opmerken dat de artikelsgewijze toelichting bij het wetsvoorstel ontbrak bij de stukken die met de adviesaanvraag werden meegezonden. De Raad heeft dit bij de beoordeling van de voorstellen als een gemis ervaren en wil u verzoeken om in het vervolg ook de toelichting mee te sturen met de adviesaanvraag.

Ten aanzien van de voorgestelde artikelen 12, 14 en 15 plaatst de Raad de volgende opmerkingen:

Artikel 12

- eerste lid: uit een oogpunt van ordentelijke procesvoering zal de rechter, indien er Fries gesproken wordt, snel tot het verlenen van bijstand door een tolk beslissen. Een tolk zal niet steeds direct beschikbaar zijn hetgeen zal leiden tot tijdsverlies – en daarmee een langere doorlooptijd - en mogelijk extra kosten voor de verschillende procesdeelnemers.
- tweede lid: opgemerkt wordt dat deze bepaling in de praktijk geen afbreuk mag doen aan een eerlijk proces. Het voorbeeld dat in de Memorie van Toelichting (MvT) wordt gegeven, om regels te publiceren over het geven van een samenvatting mits dat voor betrokkenen acceptabel is, draagt echter het risico in zich dat een zodanige afbreuk zich manifesteert. De Raad verzoekt u de MvT aan te passen.
- vierde lid: in een civiele zaak kunnen de kosten van een tolk gebracht worden ten laste van de partij “ten behoeve van wie de tolk is ingeschakeld”. Ten behoeve van wie wordt een tolk ingeschakeld, ten behoeve van de Fries die Fries wil spreken of ten behoeve van (bijvoorbeeld) een Hagenaar die de wederpartij is en het Fries niet verstaat? De Raad verzoekt u dit duidelijker in de wet op te nemen. In het geval het een civiele zaak betreft waarin een proceskostenveroordeling kan worden uitgesproken zou de rechter de kosten van de tolk in de zogenaamde kostenliquidatie moeten kunnen betrekken. De voorgestelde wettekst suggereert dat die kosten zonder meer moeten worden gedragen door de partij ten behoeve van wie de tolk is ingeschakeld. Dit lijkt onjuist.

Artikel 14

- eerste lid: de Raad is van mening dat het gestelde in dit lid een stap te ver is. Het eist namelijk dat rechters en griffiers het Fries voldoende beheersen om het gesprokene in geschrift te kunnen weergeven. Aan die eis kunnen het hof en de rechtbank in Leeuwarden niet voldoen omdat het merendeel van het personeel niet Friestalig is. Passieve beheersing van het Fries wordt aangemoedigd, maar actieve beheersing kan niet worden gevegd. Zelfs de gemiddelde Friestalige erkent zijn taal niet in geschrift te beheersen, hoe voortreffelijk hij deze ook spreekt. Op zittingen worden vele andere (wereld)talen dan Fries of Nederlands gesproken. In die gevallen wordt altijd een proces-verbaal in het Nederlands opgesteld, dat gebaseerd is op hetgeen de tolk ter zitting als vertaling van het gesprokene heeft vermeld. Het hof en de rechtbank Leeuwarden hebben aangegeven daarbij te willen aansluiten. Daarbij wil de Raad opmerken dat de processen-verbaal (mede) basis zijn voor toetsing in cassatie door de Hoge Raad of voor executie (civiel) in heel Nederland. Zo is een proces-verbaal in het Fries voor de Hoge Raad, waarin Friestaligen niet of nauwelijks werkzaam zijn, niet begrijpelijk, tenzij voor vertaling wordt zorggedragen.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 mei 2011
pagina 3 van 3

Artikel 15

- eerste lid en tweede lid: te zijner tijd dient bezien te worden of de ontwikkelingen rond de herziening van de gerechtelijke kaart aanleiding geven om de redactie van dit artikel aan te passen.
- derde lid: de Raad is van mening dat de rechter niet alleen op verzoek maar ook ambtshalve zorg moet kunnen dragen voor een vertaling in het Nederlands.
- vijfde lid: In het geval het een civiele zaak betreft waarin een proceskostenveroordeling kan worden uitgesproken zou de rechter de kosten van de tolk in de zogenaamde kostenliquidatie moeten kunnen betrekken (zie ook commentaar bij artikel 12 vierde lid).

Werklast

De Raad verwacht dat er meer van het recht op Friestalige behandeling gebruik zal worden gemaakt, maar neemt hij aan dat dit in slechts een zeer beperkt aantal zaken zal worden gevraagd. Er wordt nadrukkelijk geen extra instroom van zaken verwacht (q-effect). Vanwege de verwachte geringe toename in toepassing zullen bijkomende kosten van vertraging (oproepen tolk) en verlenging (bewerkelijkheid in verband met de vertalingen) ook niet meer dan marginaal doorwerken in de gemiddelde prijzen (p-effect). Ook opleidingskosten acht de Raad op dit moment verwaarloosbaar.

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het uiteindelijke Wetsvoorstel, stelt de Raad het op prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. J.C. van Dijk
Lid Raad voor de rechtspraak